

Şayı : 5314
Tarih : 07.05.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de kadın yoksulluğunun araştırılması ve kadın yoksulluğuna neden olan etmenlerin belirlenerek alınacak önlemlerin saptanması amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Adalet KAYA

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Her kriz ortamında olduğu gibi giderek derinleşen ekonomik krizden de kadınlar daha çok ve farklı boyutlarda etkilenmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan sorunlar ev içi emek, bakım emeği, istihdam, eğitim ve sağlık gibi pek çok alanda kadınların yoksulluğu daha derin yaşamasına neden olmaktadır.

Erkek egemenliğinin şekillendirdiği cinsiyetçi iş bölümü, kadınların kamusal hayata katılımının önünde ciddi engel oluşturmaktadır. Türkiye OECD ülkeleri arasında ev içi iş bölümünde cinsiyet eşitsizliğinin en yoğun olduğu ülkedir. Ücretsiz kamu kreşlerinin, yaşlı bakım merkezlerinin vs. sağlanmaması, ev içi iş ve bakım sorumluluklarının tümüyle kadınların omuzlarına yüklenmesi nedeniyle kadınların büyük kısmı işgücüne hiç dahil olamamaktadır. DİSK-AR, TÜİK verilerinden hareketle Şubat 2024’te geniş tanımlı kadın işsizlik oranının %38,9’a yükseldiğini hesaplamıştır.

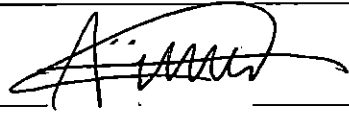
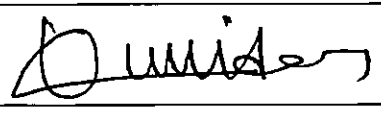
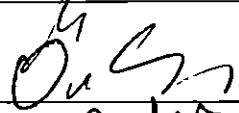
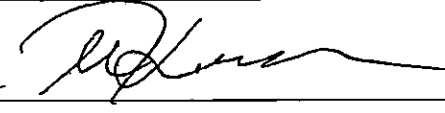
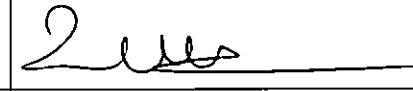
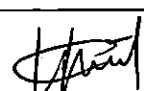
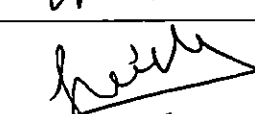
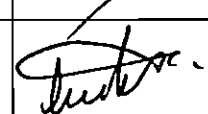
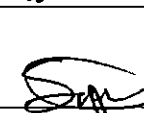
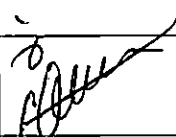
Öte yandan işgücüne dahil olmak da kendi başına kadın yoksulluğuna çözüm üretmemektedir. İstihdama katılan kadınlar aynı işi yaptıkları erkeklerle eşit şartlarda çalışamamakta ve eşit ücret alamamaktadır. Kadınlar aynı düzeyde eğitim aldıkları erkeklerin ortalama ücretinin ancak yüzde 77,8’ini alabilmektedir. Hem çocukluk ve gençliklerinde sosyal ve mesleki yetkinlik kazanma imkanlarından mahrum bırakılmaları hem de işgücü piyasasının cinsiyetçi yapısı nedeniyle kadınların büyük çoğunluğu düşük ücretli, yükselme şansının olmadığı işlerde istihdam edilmekte, kayıt dışı, fason ve geçici/gündelik işlerde çalışmakta ya da aile işletmelerinde ve tarım sektöründe yaygın olarak görüldüğü üzere ücretsiz aile işçisi olmaktadır. Erkeklerin aksine kadınların büyük çoğunluğu kendi kazançları üzerinde kontrol sahibi de değildir.

Kadın olmanın yanı sıra, göçmenlik, engellilik, etnisite, yaşadığı bölgenin sosyal ve ekonomik düzeyi gibi birçok etmen kadın yoksulluğunda önemli faktörlerdir. Örneğin Türkiye'deki en güvencesiz işlerden biri olan mevsimlik tarım işçiliği yapan kadınların deneyimleri tüm bu ayrımcılıkların birleşerek kadınları çıkışsız ve derin bir yoksulluk haline nasıl mahkum ettiğini anlamak açısından çarpıcıdır. Urfa, Mardin gibi büyük tarım coğrafyalarında yaşamalarına rağmen, bölgesel eşitsizlikler nedeniyle İç Anadolu, Ege ve Karadeniz'e çalışmaya gitmek zorunda kalanların ciddi bir bölümünü kadınlar oluşturmaktadır. Eğitimlerini yarıda bırakmak zorunda kalan kız çocuklarının da dahil olduğu bu nüfus elektrik, temiz su, tuvalet ve banyo gibi en temel ihtiyaçların bulunmadığı çadır alanlarında kalabalık şekilde yaşamaktadır. Uzun saatler boyunca tarlada çalışmanın yanında kadınlar yemek, çamaşır gibi işlerle, çocuk ve yaşlı bakımıyla da uğraşmaktadır. Bu zorlu koşullarda, tümüyle güvencesiz ve çok düşük ücretlere çalıştıkları gibi kazançları üzerinde de neredeyse hiç söz sahibi olamamaktadırlar.

Güvenceli istihdamdan dışlanan kadınlar emeklilik hakkından da mahrum kalmakta, emeklilik ve sağlık güvencesi baba veya eş üzerinden tanımlanmaktadır. Hem temel yaşam kaynakları hem de sosyal haklar anlamında erkeklere bağımlılığı olağanlaştıran bu sistem, kadınları sürekli yoksullukla sınarken başta ekonomik olmak üzere, erkek şiddetinin diğer biçimleri karşısında da korumasız kılmaktadır. Kadınlar açısından, yoksulluğun derinleşmesi ekonomik bağımlılığı ve sosyal dışlanmayı beraberinde getirmekte, cinsiyet eşitsizliğini yeniden üretmektedir. Kadına yönelik şiddet biçimlerinden biri olan ekonomik şiddet kadınların kendilerine ait gelirlerinin olmadığı durumlarda çok daha yoğun şekilde deneyimlenmektedir.

Artan ev kiralari nedeniyle ortaya çıkan barınma krizi de kadınları ve LGBTİ+'ları daha olumsuz etkilemektedir. Türkiye'deki gayrimenkullerin yalnızca %35'i kadınlara aittir. Kadınların sahip olduğu evlerin büyük çoğunluğu yazlık ev statüsündedir. İstihdam oranının yüksek olduğu büyük şehirlerde çalışan ve yalnız yaşayan kadınlar için ev kiralari karşılayamayacakları oranlara yükselmiştir. Bu sebeple ev yerine oda kiralamak isteyen kadınlar tacize varan söylemlerle yüz yüze kalmaktadır.

Kadın yoksulluğunun ve yoksunluğunun ortadan kaldırılmasına yönelik politikalar, aynı zamanda kadınların toplum yaşamına eşit koşullarda katılmasının güvence altına alınmasını da temin edecektir. Bu bakımdan, kadınların sosyal ve ekonomik haklardan faydalanmasının önündeki ayrımcılıkların ortadan kaldırılması, Anayasanın ve CEDAW Sözleşmesi başta olmak üzere Türkiye'nin imzacı olduğu uluslararası anlaşmaların getirdiği yükümlülükleri yerine getirmesi için gerekli politikaların tespit edilmesi amacıyla Meclis'te bir araştırma komisyonu kurulması ihtiyaçtır.

1	Sinan Gıptıyarek	Van	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	G. Otu
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	A. Doğan
9	Mehmet KAMRÇ	DİYARBAKIR	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	.....		
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	